

Toegewijde maatschappelijke opstanding!

Eigenhartig opstaan in je werk

Nog niet zo lang geleden ontving Marieke een dringende oproep om aandacht te besteden aan 'Het ziekmakende effect van de controlerende overheid op toegewijde professionals in de zorg, het onderwijs en andere sectoren van de samenleving'. Kennelijk grijpt dat thema op dit moment diep in in onze maatschappij en dat is niet zo verwonderlijk, want het fenomeen is voor iedereen bijna dagelijks waarneembaar. Of men zich nu in de positie van cliënt, patiënt, leerling, leraar, zorgverlener of bestuurslid bevindt, het lijkt wel of in elke situatie waar intermenselijk contact de basis zou moeten zijn regels en protocollen de boventoon voeren.

Op zaterdag 17 mei aanstaande organiseren TIJDSchrift VRIJ, Stichting De Vrije Mare en Centrum Het Vrije Veld een dag om dit thema verder uit te diepen. Iedereen die werkzaam is in het onderwijs, de jeugdzorg, bejaardenzorg, of wat voor sector dan ook waar medemenselijkheid de belangrijkste drijfveer is, wordt van harte uitgenodigd om aan deze dag deel te nemen.

Een kleine inventarisatie in onze directe omgeving maakt meteen al een stroom van reacties los. Het onderwerp leeft kennelijk écht, en het lijkt wel of juist de toewijding en de wezenlijke innerlijke oproep van de mensen die in deze sectoren werkzaam zijn er mede de oorzaak van zijn dat er op zulke grote schaal problemen ontstaan. Het zijn mensen die van hun werk houden, van hun cliënten en patiënten, hun leerlingen en hun collega's, waardoor hun uithoudingsvermogen en hun flinkheidsgedrag ook groot is. Men wil niemand 'in de steek laten', collegiaal zijn en niet opgeven. Men blijft tot het uiterste doorgaan in een poging een situatie te verbeteren.

Maar de rek lijkt uit het elastiek te zijn. Overal is de werkdruk enorm. Mensen op vitale functies worden wegbezuinigd en hun taken worden doorgeschoven naar anderen die daardoor te veel belast worden. Er is vaak te weinig pauze, te weinig tijd voor overleg en een discrepantie tussen de tijd die ergens werkelijk voor nodig is en de tijd die 'daarvoor staat'. De overheid legt structuren op die vaak nauwelijks aansluiten bij de praktijk. Daardoor moeten patiënten, cliënten en leerlingen ingedeeld en behandeld worden volgens vragenlijsten en tabellen en dit strookt meestal niet met de behoefte van bijvoorbeeld zorgverleners en leerkrachten. Die willen immers juist kunnen werken vanuit de eigen inspiratie, de eigen hartsbeleving. Het eindeloos herstructureren en reguleren voelt zo langzamerhand als een onteigening van het wezen waarmee ze ooit in het vak gestapt zijn.

Toegewijde professionals voelen zichzelf dus steeds meer uitgehold en kunnen zich daardoor moeilijker openstellen voor diegene die ze voor zich hebben. Het is immers lastig om de kwetsbaarheid van je cliënt onder ogen te zien als de eigen kwetsbaarheid zo groot is. Angst speelt daarbij natuurlijk een rol. Angst om het protocol niet te kunnen volgen en dat kost geld en 'klanten', angst om je collega's af te vallen, angst om af te wijken, angst om je baan te verliezen of de doelen niet te halen.

Maar wat zijn de doelen? De overheid gaat bijvoorbeeld uit van de gedachte dat je 'hard' moet werken maar soms kan een lekkere wandeling of een uurtje schilderen wonderen doen. Omdat dat niet voldoet aan de norm van hard werken voelen mensen zich snel schuldig over dat soort bezigheden en laten ze deze als eerste vallen.

Hoewel niet alle veranderingen alleen maar als negatief worden ervaren, is er op dit moment toch heel veel voor verbetering vatbaar. In het algemeen ontbreekt de moed om eigenhartig in het werk op te staan.

Waarom is dit zo moeilijk? Waarom is er op zoveel fronten zoveel spanning? Gebeurt dit bijvoorbeeld omdat we nog krampachtig vasthouden aan economische groei? Deze beweging in het aardse, wat brengt die teweeg in het subtiele vlak en hoe kunnen we daar op een goed manier mee omgaan? Mensen voelen zich onteigend. Wat kun je hier tegenover stellen? Hoe kun je in bestuurlijke functies, bijvoorbeeld als lid van de raad van bestuur of als toezichthouder, een positieve bijdrage leveren? En hoe kun je in dit klimaat blijven genieten van je werk en je niet laten meeslepen door die neerwaartse spiraal?

Over dit soort vragen gaat het op **zaterdag 17 mei** en Marieke heeft alvast een klein voorproefje gegeven:

Er is een verlangen in ieder mens om een meerwaarde uit te drukken, van 'betekenis' te zijn, niet zinloos te leven, om voorbij de eigen 'eigenheid' vorm te geven aan het geheel waaraan hij toebehoort. De kern die hierin universeel gaande is, wordt niet meer serieus beantwoord door een maatschappij die zijn

© Atelier van Lieshout

deelnemers niet uitnodigt zelfstandig wezenlijke inbreng te mogen hebben, vanuit eigen regie.

Wat nu geschiedt, is als het ware bedoeld om deze innerlijke oproep in jezelf weer vorm te gaan geven, zonder afleiding van wat anderen over jou zeggen. Met andere woorden: de benauwdheid die opgeroepen wordt in individuen die ogenschijnlijk afhankelijk zijn van wat van bovenaf - symbolisch - gedictreed wordt, die benauwdheid leidt juist tot de heropstanding van de zelfgeving.

‘Het eindeloos herstructureren en reguleren voelt als een onteigening van het wezen waarmee ze ooit in het vak gestapt zijn’

We zitten in een periode waarin aan de ene kant ‘kokervormigheid’ zich versterkt en aan de andere kant de vrijzinnigen die zich niet meer af laten leiden. En dat lijkt haast een breukvlak te gaan vormen in een maatschappij die vrijzinnigheid en andersdenkenden voorbij de normen en de waarden, die op politiek niveau aanvaard zijn, nog uitsluit. Wie buiten de paden treedt, wordt angstvallig gevolgd.

Het maakt dat mensen die, door hun belevingsveld ingegeven, vrijzinniger denken, méér moeite hebben om in het openbaar hun boodschap te verkondigen, omdat diegenen die angstvallig zekerheid wensen, zich juist meer in gaan dekken met wat vaststaat en zeker is: reglementen, structuren, zaken waar verantwoording voor afgelegd dient te worden. Men tracht zich daarachter te verschuilen door ze normen en waarden toe te kennen van algemeen belang. Anderszins kan men het niet meer

vermijden, omdat de toestroom van vrijzinnigheid niet meer in te perken is.

De moeilijkheid waar we mee te maken hebben, is dat mensen losraken van hun hartsereningen wanneer ze té langdurig meegezogen worden in systemen die hun niet dienen om rechtmatig, zelflevend, hun eigen meerwaarde in de samenleving te plaatsen. En wie uiteindelijk heel vermoeid wordt in zijn hartgebied, heeft behoefte om tot herstel te komen, alleen en in zichzelf alleen, en hij kan zich daardoor minder van waarde in de samenleving plaatsen, om vrijelijk te geven wat voorgenomen was.

De kunst van de afzonderlijke deelnemer in de samenleving is daarom om te bevoelen hoe moedhaftig hij of zij is, om gehoor te blijven geven aan innerlijke oproepen. Pas wanneer een mens begrijpt dat hij geen ‘vergissing’ is, en werkelijk zijn ingevingen serieus neemt in wat hij vrij wil geven, pas dán kan de kering ontstaan. Zolang het overwicht van de regulering nog kredietwaardig gevolgd wordt, zo lang blijft het bestaan.

Hopelijk zullen op 17 mei aan de hand van praktische vragen van mensen uit het werkveld nog meer inzichten worden vrijgegeven over hoe wij **gezamenlijk** deze ‘maatschappelijke opstanding’ vorm kunnen gaan geven. Iedereen die zich door dit thema voelt aangesproken, behoefte heeft aan uitwisseling en inspiratie of vragen heeft vanuit haar of zijn werkervaring, is welkom.

Kijk voor meer informatie in het Activiteitenoverzicht (pag. 37 e.v.) of op de website van VRIJ: www.tijdschriftvrij.nl of volg de online nieuwsbrieven.

Door:
Heleen Verburg

